

Stát v tichosti prodává svůj majetek mimo veřejné dražby

Stát už několik let v tichosti prodává svůj kdysi pečlivě střežený majetek mimo veřejné dražby. A to přesto, že je vládní úředníci označují za nejtransparentnější způsob zpeněžování státního a obecního majetku. Ze státních podniků v likvidaci se ale v posledních letech mimo veřejnou dražbu a bez souhlasu ministerstva financí prodal majetek za stovky miliónů korun. To ale od privatizace v 90. letech výslovně zakazuje omezujícím ustanovením zákon č. 92/1991 Sb. Vyvádění a potažmo prodej tohoto státního majetku má umožňovat prakticky neznámé opatření číslo 13 ministra průmyslu a obchodu [Martina Kuby \(ODS\)](#) z května 2013, které posvěcuje převody státního majetku z podniků v likvidaci v režimu uvedeného zákonného ustanovení na státní podniky, u kterých podobná omezení nejsou. Kubův pokyn se týkal podniků v zakladatelské působnosti ministerstva průmyslu a obchodu (MPO). Martin Kuba v něm operoval možností urychlení likvidací. Jak se ale mají vybírat podniky, v jejichž případě by se měla likvidace urychlit, se však již v Kubově pokynu neuvádí.

Likvidovat se má každý podnik samostatně

„Urychlení likvidací je jistě důležité, ale nemůže se přece urychlovat likvidace jednoho státního podniku na úkor jiného, u něhož se převodem práva hospodaření naopak likvidace prodlužuje. Navíc zákon říká, že likvidovat se má každý podnik samostatně, nikoli prostřednictvím jiného podniku,“ reagoval na dotaz Práva právník, který nechtěl být jmenován. Podnikatelům s dobrými konexemi, kterým se něco z majetku státu zalíbí, tak teoreticky stačí za tohoto stavu domluvit se s příslušným úředníkem na MPO, aby byl majetek z jednoho státního podniku v likvidaci přesunut do druhého, od něhož pak může být poměrně snadno odkoupen mimo režim veřejné dražby. Potom už jen zbývá najít likvidátora ochotného porušovat své zákonné povinnosti při likvidaci. Ministerstvo pro místní rozvoj přitom nyní chystá další novelu zákona o veřejných dražbách, které mají být podle něj „prioritním způsobem zpeněžování zejména státního a obecního majetku“. „Celkově by to přispělo k vyšší transparentnosti nakládání s majetkem,“ sdělila Právu minulý měsíc mluvčí MMR Veronika Vároši.

Podepsal smlouvu za obě strany

K 1. lednu letošního roku bylo v zakladatelské působnosti ministerstva průmyslu 22 státních podniků v likvidaci a sedm státních podniků v likvidaci s prohlášeným konkurzem. Před třemi lety to bylo 38 státních podniků v likvidaci a 16 státních podniků v likvidaci s prohlášeným konkurzem. Právo mohlo nahlédnout do některých smluv, kterými se převedl stamiliónový státní majetek z likvidovaných Středočeských energetických závodů například do Brněnských papíren, které jsou již rovněž v likvidaci, ale povinnost prodávat majetek ve veřejné dražbě se na ně nevztahuje, či do dalších státních firem, které v likvidaci nejsou, jako je ČPP Transgas. Praxe na MPO umožňuje, aby likvidátorem dvou státních podniků byl týž člověk, který pak podepisuje smlouvy sám se sebou. Například smlouvu o převodu práva hospodaření k pozemkům v pražských Řeporyjích a Slivenci ze Středočeských energetických závodů na Brněnské papírny podepsal v říjnu 2013 za předávající i přijímající státní firmu tentýž člověk – likvidátor František Svobodný.

Filip Matys z tiskového oddělení MPO Právu sdělil, že ministerstvo nemá přehled o tom, kolik majetku z kolika státních podniků v likvidaci již bylo takto převedeno. Postup MPO obhajoval tvrzením, že likvidátor může uzavírat i nové smlouvy, zejména je-li to potřebné k zachování hodnoty státního majetku nebo k jeho využití.

Obcházení zákonů

„Převody majetku státu, se kterým mají příslušnost hospodařit státní podniky v likvidaci, na jiný státní podnik v likvidaci v zakladatelské působnosti MPO jsou jednou z možností využívaných k urychlení likvidačního procesu,“ uvedl Matys. Podle několika oslovených právníků je ale základní povinností likvidátora státního podniku provádět zpeněžení majetku, k němuž má podnik právo hospodaření. Za zpeněžení přitom nelze považovat bezplatný převod práva hospodaření na jiný státní podnik. Pokud je právo hospodaření převáděno na státní podnik, na který se omezující ustanovení zákona o velké privatizaci nevztahuje, jde podle právníků současně o obcházení povinnosti likvidátora majetek zpeněžit ve veřejné dražbě. Státní podnik v likvidaci, který právo hospodaření k majetku od jiného likvidovaného státního podniku v roce 2013 přijímal, jednal podle nich také v rozporu s ustanovením § 72 tehdy platného obchodního zákoníku, podle něhož likvidátor může činit jen úkony směřující k likvidaci, a to k likvidaci podniku, který likviduje, nikoliv podniku jiného. Opatření číslo 13 tak podle oslovených právníků vede k obcházení i přímému porušování hned několika zákonů. Kdo z toho měl prospěch, zatím nevyšlo najevo.

Dva režimy podniků v likvidaci

Vedle fungujících státních podniků, jako jsou například Česká pošta, Lesy ČR, Povodí Labe (v gesci MPO jsou Diamo, ČPP Transgas či zkušební ústavy), existují dvě kategorie státních podniků, které už jsou v likvidaci. Do první patří podniky, na které se stále vztahuje omezující ustanovení podle zákona o velké privatizaci z roku 1991. Likvidátor takového státního podniku musí provést zpeněžení majetku, k němuž má právo hospodaření, veřejnou dražbou, a pokud chce navrhnout jiný způsob zpeněžení, například přímý prodej, musí mít k tomu souhlas ministerstva financí. Na státní podniky v likvidaci, které spadají do druhé kategorie, se toto omezující ustanovení nevztahuje, protože po úpravě zakládací listiny začaly působit v režimu nového zákona o státním podniku z roku 1997. Týkalo se to přitom již likvidovaných státních podniků, ale i těch, které byly podle tohoto zákona nově založené, aby později skončily v likvidaci. Následně se vedení ministerstva průmyslu za ministra Kuby rozhodlo začít zpeněžovat bez veřejných dražeb i majetek státních podniků ve své zakladatelské působnosti, ačkoliv mu to výslovně zakazuje zmíněné omezující opatření.

Takto se ale zřejmě postupovalo i dříve, protože patrně obdobná opatření si MPO vydalo již v letech 2009 a 2012.

Jakub Svoboda, [Právo](#)